

kendt. Da Domænerne er indkøbt til forskellig Tid, træffer det sig saa heldigt, at ogsaa Forpagtningerne udløber til forskellig Tid, saa at der i de første 12—13 Aar saa godt som aarligt vil være nogle af disse Domæner, hvis Kontrakter udløber, og som da vil kunne komme til Anvendelse til Udstykning eller paa anden Maade. Allerede i den kommende Sommer — Forpagtningskontrakterne gaar vist til 1. Juli — vil Forpagtningen udløbe ved 4 af disse Domæner, og det er derfor nødvendigt, at dette Lovforslag fremmes saa hurtigt, at de nødvendige Dispositioner med Hensyn til, hvad der skal ske med disse Domænegaarde ved Forpagtningens Udløb, kan træffes snarest muligt.

Denne Lov er ogsaa af en anden Grund nødvendig, idet det i Grundlovens § 46 bestemmes, at ingen Statsdomæne kan afhændes uden ved Lov. § 1 i det foreliggende Lovforslag gaar derfor ud paa at give Landbrugsministeren Bemyndigelse til at afhænde de sønderjydske Domæner, og i §§ 2 og 3 fastsættes der Regler for, paa hvilken Maade en saadan Afhændelse skal finde Sted. Af den Affattelse, § 2 har faaet, vil det ses, at man som Regel tænker sig Lov Nr. 557 af 4. Oktober 1919 anvendt ved Domænernes Udstykning, men der aabnes ogsaa Mulighed for, at Loven af 22. Juni 1917 kan finde Anvendelse, og jeg vil tro, at dette vil vække udelt Tilfredshed i de sønderjydske Landsdele, og det af flere Grunde, som jeg senere skal komme tilbage til. Men for at man kan forstaa, hvorfor § 2 har faaet denne Affattelse, maa det være mig tilladt at tegne den Baggrund, hvorpaa den skal ses, give en meget kort Oversigt over Jordkampen, saadan som den er ført i de sønderjydske Landsdele før Genforeningen med Danmark.

Efter at Bismarck havde faaet samlet det tyske Rige, var det ham om at gøre at faa skabt en Nationalstat af alt det, der var bragt sammen, og det forsøgte derfor paa det kulturelle Omraade at indføre Tyskheden i de nyerhvervede Landsdele og da ogsaa i Sønderjylland. Men efterhaanden gik det op for Tyskerne, at dette Forsøg var mislykket, og at Kampen maatte føres over paa mere materielle Omraader. Man forsøgte derfor at købe Jorden bort under Fødderne af den sønderjydske Befolkning, og det første Forsøg, der gjordes, var Indkøb af Domæner. Den første af disse Domæner, der nu er gaaet over i dansk Eje, købtes i 1896 og den sidste i 1916. Det Formaal, der tilstræbtes ved disse Køb, var ikke alene at bringe saa megen Jord som muligt over paa Statens Hænder, men ogsaa det at skabe en

Herrestand i de sønderjydske Landsdele, en Herrestand, der kunde tage den stivnakkede Bondebefolkning, der fandtes dernede, under Behandling, og derfor skulde disse Domæner være store Gaarde, der gjorde deres Brugere økonomisk velstillede og uafhængige. Købte man saa en Gaard, som man ikke fandt stor nok, søgte man at købe en til. Naar man nu ser paa disse Domæner, er da Forholdet i næsten alle Tilfælde det, at der rundt omkring i Udkanten af dem ligger nogle Bygninger, som i sin Tid hørte til frie, selvstændige Ejendomme, der er lagt ind under Domænen. Der gaves altsaa disse Forpagtere saa gode Vilkaar, at de var økonomisk uafhængige, og dernæst betroede man dem alle de offentlige Hverv, der gav Magt og Anseelse dernede. Det tredie Formaal med Købet af disse Domæner var at skabe faste tyske Kolonier i de sønderjydske Landsdele. Naar man ser paa Domænernes Beliggenhed, vil man se, at Formaalet har været at afskære de sydlige, de mest udsatte Dele af Sønderjylland, fra Forbindelse med Kongeriget, idet der i Haderslev Amt findes 24 af disse Domæner, og rundt om hver Domæne findes der en Koloni af tyske Arbejdere, som i visse Tilfælde løber op til 70—80 Personer. Jeg har allerede nævnt, at man ønskede, det skulde være store Ejendomme, Ejendomme, der gav deres Brugere en vis Anseelse i Befolkningen og en vis økonomisk Uafhængighed. Alle disse smaa Ejendomme, som indkøbtes med dette Formaal, ligger nu rundt om i Udkanten af de store, og Bygningerne staar der endnu. Det er Ejendomme, der i sin Tid blev solgt til Regeringen paa Grund af Tidernes Ugunst; Forholdet var i mange Tilfælde det, at den paagældende Ejer var en gammel Mand, hvis Søner var udvandret til Kongeriget, og de kunde derfor ikke overtage deres Slægtsejendom. Det er derfor, jeg mener, at det vil vinde udelt Tilfredshed i de sønderjydske Landsdele, at der i § 2 aabnes Mulighed for, at disse Ejendomme ogsaa kan erhverves i frit Eje, idet der allerede til mig, som har Forvaltningen af Statsdomænerne i de sønderjydske Landsdele, har meldt sig en Række Personer, som ønsker at faa deres Slægtsejendom tilbage igen som fri Ejendom, som den altid tidligere har været. Jeg mener ikke, det vil være rigtigt, at de Folk, som paa Grund af Tidernes Ugunst, paa Grund af Sønderjyllands Overgang til preussisk Styre, er blevet tvunget bort fra deres Slægtsejendom, bliver afskaaret fra igen at faa den i Slægtens Besiddelse.

En anden Grund, hvorfor jeg tror